

Ztížení společenského uplatnění

Rozhodující pro posouzení přiměřenosti odčinění újmy není matematický postup, jímž soud ke stanovení náhrady dospěl, nýbrž reálná hodnota peněžní částky, již mají být kompenzovány imateriální újmy, respektive opatřeny náhradní požitky za ty, o které poškozený v důsledku poškození zdraví přišel, a při určení náhrady je podstatné pouze to, zda finální částka odškodnění je s ohledem na následky poškození zdraví přiměřená, a to zejména se zřetelem k významu zdraví v hierarchii obecně uznávaných hodnot, k potřebě naplnění satisfakční i preventivní funkce náhrady a k požadavku srovnatelnosti s výší náhrad jiných nemateriálních újem přiznávaných soudy. Jestliže byly tyto závěry vysloveny v kontextu určování náhrad nemajetkových újem na zdraví podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, tedy při využití podzákoného předpisu stanovícího dosti exaktní pravidla pro určení výše náhrady, tím spíš se uplatní za účinnosti právní úpravy účinné od 1. 1. 2014, která limitující předpis zrušila a uložila soudu, aby výši náhrady podle § 2958 o. z. určil vlastní úvahou opřenou o požadavek plného odčinění nemajetkové újmy, resp. podle zásad slušnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 310/2024-242 ze dne 3.4.2025)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce: P. K., zastoupený JUDr. Z.Š., advokátkou se sídlem P., proti žalované: ČSOB Pojišťovna, a. s., člen holdingu ČSOB, se sídlem P., zastoupená JUDr. L.N., Ph.D., advokátem se sídlem P., o 3 325 903 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 17 C 87/2022, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 27. 9. 2023, č. j. 27 Co 185/2023-211, tak, že dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen výrok rozsudku soudu prvního stupně o platební povinnosti žalované, se zamítá. Dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn výrok rozsudku soudu prvního stupně o nákladech řízení, se odmítá.

Z odůvodnění:

1. Okresní soud v Pardubicích rozsudkem ze dne 20. 1. 2023, č. j. 17 C 87/2022-152, uložil žalované, aby zaplatila žalobci 1 752 239,75 Kč s úrokem z prodlení, zamítl žalobu ohledně 1 573 663,25 Kč s úrokem z prodlení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce dne 12. 8. 2020 jako řidič motocyklu utrpěl závažné poškození zdraví při dopravní nehodě zaviněné řidičem vozidla pojištěným u žalované. V důsledku úrazu má plně ochrnutou pravou dolní končetinu, částečně ochrnutou levou nohu, omezenou jemnou motoriku pravé ruky (udrží příbor, ale obtížně uchopuje sklenici), má zavedenou trvalou stomii (vývod), trpí částečnou inkontinencí moči (s nutností použití plenkových kalhotek), poruchou potence (omezení na 60 %) a středně těžkou psychickou poruchou (deprese). V domácím prostředí je schopen krátkodobě pohybu s pomocí facilitátorů (loketní berle a vysoká ortéza), jinak pouze na invalidním vozíku. Poranění jsou nevratná a zlepšení nelze do budoucna očekávat. Žalobce (před úrazem manuálně pracující) byl zcela vyřazen z pracovního života a uznán invalidním ve třetím stupni. Obtíže mu činí osobní hygiena, potřebuje pomoc při oblékání a téměř nezvládá domácí práce. Nemůže vykonávat původní koníčky, ve společenském styku je značně omezen v důsledku zápachu a zvuků stomie, inkontinence a omezené možnosti pohybu. Současná situace je pro žalobce velmi tíživá i jako pro otce tří nezletilých dětí, o které byl před úrazem zvyklý pečovat, provozovat s nimi různé pohybové či kulturní aktivity, což je mu vlivem úrazu téměř

znemožněno. Žalobci byl rovněž podstatně omezen jeho intimní život. Na základě znaleckých posudků vypracovaných znalci MUDr. Zdeňkem Beštou a MUDr. Markem Formanem (podle Metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví – dále jen „Metodika“) učinili účastníci nespornou částku základu nároku ve výši 4 284 224,50 Kč. Zjištěný skutkový stav posoudil soud prvního stupně podle § 2958 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), a uvedl, že žalobce v důsledku dopravní nehody utrpěl rozsáhlé poškození zdraví, které velmi podstatně zapříčinilo překážku jeho lepší budoucnosti (v době úrazu byl v produktivním věku 39 let, vedl aktivní život – docházel do zaměstnání, svépomocí opravoval pro rodinu chalupu, jezdil na výlety a dovolené, navštěvoval kulturní akce). Ačkoli je schopen komunikace s lidmi i užívání mobilního telefonu a počítače, pohybuje se převážně za pomoci invalidního vozíku, a nemůže tak vykonávat manuální práci, aktivně se věnovat sportovním a převážně většině společenských aktivit (v nichž je navíc omezen i vzhledem k inkontinenci a stomii). Podle soudu znalecké posudky nedostatečně zohlednily úlohu žalobce jako otce tří malých dětí, které vyžadují péči a neustálý pohyb a dozor, což jim žalobce vzhledem ke svým pohybovým omezením nemůže zajistit (zejména mimo byt), a dále poruchu potence, která u muže žalobcova věku nepochybně podstatným způsobem snižuje kvalitu života obou partnerů. Z těchto důvodů shledal 10% zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění doporučené znalcem za nedostatečné a zvýšil ji o 50 % na částku 6 426 336,75 Kč; protože žalobci bylo mimosoudně vyplaceno 4 674 097 Kč, soud vyhověl žalobě v rozsahu 1 752 239,75 Kč.

2. K odvolání obou účastníků Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 27. 9. 2023, č. j. 27 Co 185/2023-211, rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích o věci samé potvrdil, změnil jej ve výroku o náhradě nákladů řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, ztotožnil se s jeho právním posouzením věci a uvedl, že soud prvního stupně svůj závěr o nutnosti navýšit odškodnění žalobci o 50 % odůvodnil sice stručně, leč logicky a srozumitelně s tím, že vyložil, na základě jakých skutečností či úvah k němu dospěl. Odvolací soud uvedl, že i když si je vědom judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu vztahující se k Metodice, zákon ukládá soudci rozhodnout podle zásad slušnosti (§ 2958 o. z.) a výši kompenzace určit podle jeho úvahy (§ 136 o. s. ř.). Z provedeného dokazování, obsahu spisu, v něm obsažených lékařských zpráv o zdravotním stavu žalobce, závěrů obou posudků a současně s přihlédnutím k časovému odstupu od okamžiku, kdy došlo k dopravní nehodě, je zjevné, že zdravotní stav žalobce v budoucnu nedozná žádných pozitivních změn v tom směru, že by snad byl schopen chůze či by došlo k významné změně v kvalitě jeho sexuálního života. Proto omezení žalobce nelze vyjádřit jen základním odškodněním za ztížení společenského uplatnění, resp. jeho 10% navýšením. Žalobce je sice schopen díky pomoci druhých osob se v omezeném rozsahu zapojovat do života, avšak jeho četná závažná zdravotní postižení způsobená úrazem ve svém souhrnu do té míry negativně ovlivňují kvalitu života, že vzniklá omezení představují mimořádné okolnosti odůvodňující navýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění. Ačkoliv stupeň omezení žalobce podle Metodiky byl stanoven na 30,32 %, tedy jako středně těžká obtíž, nelze nevidět, že žalobci byl současně přiznán invalidní důchod ve třetím stupni, neboť pokles pracovní schopnosti činí 80 %. Žalobce, který pracoval jako profesionální řidič, je v podstatě (bez přihlédnutí k nejisté možnosti rekvalifikace) zcela vyloučen z uplatnění na pracovním trhu. Tato skutečnost, pracovní, společenské i osobnostní nastavení žalobce na fyzickou činnost bez významnějšího intelektuálního přesahu, současně významně ztěžuje, ne-li vylučuje jakoukoliv další možnou realizaci žalobce v pracovním životě a stejně tak významně omezuje a limituje jeho možnosti v rámci další životní či společenské realizace, vyplnění času apod. Nejtěživěji pak zdravotní újma žalobce zasáhla do jeho rodinného života a partnerského (intimního) života. Skutečnosti, že není a nebude schopen se žádným způsobem postarat o své tři dosud velmi malé děti, že nebude schopen naučit děti žádnému sportu, případně je alespoň doprovodit na sportoviště, že se o ně nepostará fyzicky ani finančně, nepochybně žalobce jako otce mimořádně intenzivně zasáhly a jím pocítovanou újmu nadále zvyšují a zvyšují. Nelze v podstatě ani domyslet a představit si všechny skutečnosti, které v průběhu života žalobce nastanou a v nichž tuto nevratnou újmu bude bolestně a tíživě vnímat. Proto tyto okolnosti včetně

významného omezení partnerského sexuálního života zcela opodstatňují zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění o 50 %.

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost spatřuje v následujících otázkách, jež byly odvolacím soudem řešeny odchylně od rozhodovací praxe Nejvyššího soudu nebo dosud řešeny nebyly: „1. Otázka procesního práva, zda měl odvolací soud v Rozsudku KS povinnost odůvodnit, pro jaké konkrétní důvody byla náhrada újmy navýšena (např. věk, uplatnění, role otce apod.), jaký vliv měl každý individuální důvod na procentuální navýšení náhrady újmy (např. věk + 15 %, role otce + 35 % atd.), a kterou konkrétní položku Metodiky soud změnil a jakým způsobem, když při rozhodnutí o náhradě újmy vyšel ze základu stanoveného v souladu s Metodikou. Při řešení uvedené otázky se odvolací soud, jakož i soud I. stupně, odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu, reprezentované v nálezu Ústavního soudu z 22. prosince 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14 a z 29. srpna 2017, sp. zn. III. ÚS 593/17; 2. Otázka procesního práva, zda v případě nepřezkoumatelnosti Rozsudku OS, mohl odvolací soud Rozsudek OS přezkoumat, potvrdit a případně jeho odůvodnění doplnit a zhojit v Rozsudku KS. Uvedená otázka nebyla dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešena, zabýval se jí však Vrchní soud v Praze, který ve svém rozhodnutí z 24. února 1993, sp. zn. 2 Cdo 2/93 uzavřel, že není-li rozhodnutí soudu prvního stupně přezkoumatelné, nemůže odvolací soud dokazování zopakovat ani doplnit a rozhodnutí musí zrušit; 3. Otázka hmotného práva, zda se obecné soudy mohou odchýlit od pravidel stanovených Metodikou pro změnu výše náhrady nemajetkové újmy, pokud se zároveň rozhodnou ze základu stanoveného podle Metodiky vyjít, a související otázky procesního práva, zda se takto mohou odchýlit, aniž by okolnosti pro takové odchýlení od pravidel Metodiky srozumitelně odůvodnily. Uvedené otázky nebyly v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešeny, zabýval se jimi však Ústavní soud v nálezu z 22. prosince 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14, v němž uzavřel, že pokud se soud zamýšlí odchýlit od základu stanoveného dle Metodiky, musí srozumitelně vysvětlit, do jaké míry jednotlivé skutkové okolnosti ovlivňují konečnou výši náhrady újmy a v jaké míře se podílejí na konečné výši náhrady.; 4. Otázka procesního práva, zda obecný soud může dle uvážení učinit skutkové zjištění o konečnosti zdravotního stavu žalobce, které je v extrémním rozporu s provedeným dokazováním (výslechem žalobce o prohlášení jeho lékařů), aniž by si pro takové posouzení opatřil důkaz. Při řešení uvedené otázky se odvolací soud, jakož i soud I. stupně, odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, reprezentované v rozsudku z 12. ledna 2021, sp. zn. 30 Cdo 3109/2020.“ Dovolatelka namítá, že odvolací soud nekriticky převzal závěr o ustálenosti zdravotního stavu žalobce, přestože nemá (ani podle odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně) oporu v důkazech, neboť z dokazování naopak zcela zřetelně vyplynulo, že zdravotní stav žalobce konečný není a očekává se jeho podstatné zlepšení. Dále namítá, že z odůvodnění rozsudků soudů obou stupňů není patrné, jaké skutečnosti byly pro soud rozhodující při zvýšení náhrady, jakým poměrem měla každá jednotlivá skutečnost přispět ke zvýšení a proč soud považuje zrovna 50% zvýšení za adekvátní. Soudy mají povinnost srozumitelně vysvětlit, do jaké míry jednotlivé okolnosti ovlivňují konečnou výši náhrady újmy a v jaké míře se podílejí na konečné výši náhrady, zejména pokud se od základu stanoveného Metodikou zamýšlí odchýlit. Není možné přezkoumat rozhodnutí, v němž takové odůvodnění a právní posouzení zcela absentuje, tím spíše, když uvedené položky, pro které soudy přistoupily k tak razantnímu navýšení náhrady (věk, péče o rodinu, zdravotní stav) již znaleckými posudky podle Metodiky zohledněny byly. Není zřejmé, jakým způsobem došly soudy ke stanovení náhrady ve výši 150 % základu. Dovolatelka konečně napadla i výrok o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně, které jsou podle jejího názoru stanoveny v rozporu s rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 228/2022. Navrhla, aby odvolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

4. Žalobce ve vyjádření k dovolání uvedl, že se zcela ztotožňuje s odůvodněním rozhodnutí odvolacího soudu a že není namístě postupovat mechanicky podle Metodiky, neboť její pomocí není možné přihlídnout ke všem aspektům daného případu a míry vyřazení žalobce z reálného života.

Zpochybnění závěrů, že žalobcův zdravotní stav je nezvratný, představuje námitku nesprávného zjištění skutkového stavu, což není v dovolacím řízení přípustné. Navíc se jednalo pouze o povzbuzení pacienta ze strany lékařů na počátku léčení. Navrhl, aby dovolání žalované bylo zamítnuto.

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, účastníci řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky právního zastoupení dovolatelky (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), a je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro právní otázku tzv. modifikace výše náhrady za ztížení společenského uplatnění podle Metodiky k výkladu § 2958 o. z., jež dosud nebyla ve všech souvislostech dovolacím soudem řešena. Dovolání není důvodné.

6. Podle § 242 odst. 1 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden. Podle odstavce 3 tohoto ustanovení lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

7. Předně je zřejmé, že v pořadí čtvrtá otázka [“zda obecný soud může dle uvážení učinit skutkové zjištění o konečnosti zdravotního stavu žalobce, které je v extrémním rozporu s provedeným dokazováním (výslechem žalobce o prohlášení jeho lékařů), aniž by si pro takové posouzení opatřil důkaz“] není relevantní otázkou týkající se právního posouzení věci, nýbrž námitkou nesprávnosti skutkových zjištění. Dovolacímu soudu jakožto instanci toliko přezkumné a nikoliv nalézací, jejíž přezkum se podle zákona týká jen otázek právních, případně za podmínky § 241b odst. 2 o. s. ř. procesních vad, nepřísluší přezkoumávat správnost skutkových zjištění odvolacího soudu. Uvedenou otázkou dovolatelka zpochybňuje způsob, kterým dospěly soudy obou stupňů k závěru o ustálení zdravotního stavu žalobce, a neformuluje tak právní otázku, nýbrž dovozuje vlastní odlišné skutkové závěry; namítá též tzv. extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a soudy obou stupňů vyslovenými skutkovými závěry.

8. Dovolací řízení, které je obvykle neveřejné, zásadně ke zjišťování a přehodnocování skutkového stavu neslouží a sloužit nemůže. Podle judikatury Ústavního soudu nicméně mohou zcela výjimečně nastat případy, kdy právě skutková zjištění soudů jsou natolik vadná, že ve svém důsledku představují porušení práv garantovaných čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (jde o tzv. extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními). Otázka, zda soudy při zjišťování skutkového stavu respektovaly procesní zásady, je přitom již otázkou právní (otázkou procesního práva) a jako taková může být prezentována i Nejvyššímu soudu v dovolání s náležitostmi uvedenými v § 241a odst. 2 a § 237 o. s. ř. (stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2017, sp. zn. Pl.ÚS-st. 45/16, body 54 a 55). O takovou situaci v daném případě nejde. Soud prvního stupně vyšel především ze znaleckého posudku MUDr. Zdeňka Bešty, který podrobně popsal trvalé zdravotní následky způsobené žalobci dopravní nehodou a při hodnocení míry obtíží v jednotlivých klasifikovaných činnostech vycházel ze zdravotního stavu žalobce s tím, že jej považoval za ustálený. Soud poukázal i na rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení deklarující trvalý pokles pracovní schopnosti žalobce zakládající invaliditu třetího stupně a přihlédl i k výpovědím svědků a žalobce. Dovolací námitka, že se zdravotní stav žalobce dosud neustálil, je navíc v rozporu s faktickým postupem dovolatelky, která na uplatněný nárok, vznikající podle soudní i mimosoudní praxe právě k okamžiku ustálení zdravotního stavu, z významné části plnila, tedy jej sama uznala. Za této situace není důvod dovozovat extrémní nesoulad skutkových zjištění s provedenými důkazy.

9. Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatelka uplatňuje v rámci třetí otázky jako důvod dovolání (§ 241a odst. 1 o. s. ř.), může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

10. Podle § 2958 o. z. při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

11. Smyslem náhrady za ztížení společenského uplatnění je peněžitou částkou odčinit obtíže a útrapy spojené s trvalým zhoršením zdravotního stavu, pro něž je poškozený zcela nebo zčásti vyřazen z možnosti zapojit se do obvyklých životních činností, zejména v oblasti pracovního či studijního zapojení, rodinných vztahů, obvyklých činností při péči o svou osobu a domácnost, či rekreačních a volnočasových aktivit apod. Náhrada cílí k odčinění nemajetkové újmy vyvolané zásahem do zdraví, které je nejcennější složkou osobnostních práv každého člověka (k povaze jednotlivých nemajetkových dílčích nároků uvedených v § 2958 o. z. blíže zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 11. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2245/2017, publikované pod č. 7/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní, dále jen „Sb. rozh. obč.“, a ze dne 31. 10. 2019, sp. zn. 6 Tdo 1309/2019, publikované pod č. 39/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní, dále jen „Sb. rozh. tr.“).

12. Ve sporu o náhradu újmy na zdraví představované ztížením společenského uplatnění, je na soudu, aby na základě provedeného dokazování učinil skutkový závěr o tom, jakými obtížemi v běžném způsobu života poškozený trpí, zda jsou dané obtíže následkem škodní události způsobené žalovaným a zda poškozený byl či nebyl již před škodní událostí omezen v běžném způsobu života nějakými zdravotními poškozeními či nemocemi; to platí bez ohledu na to, zda soud hodlá postupovat podle Metodiky, či nikoli. Rozhodne-li se soud náhradu stanovit za využití Metodiky (podle nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2024, sp. zn. Pl. ÚS 27/23, či nálezu ze dne 15. 11. 2021, sp. zn. II. ÚS 2925/2020, jde o způsobilý a vhodný přístup k naplnění zákonného principu slušnosti podle § 2958 věty druhé o. z. i požadavku legitimního očekávání podle § 13 o. z., nepotlačí-li ovšem prostor pro úvahu soudu a nestane-li se mechanickým přebíráním vzorců či šablon), potřebuje pro právní posouzení odborný lékařský podklad hodnotící snížení či vymizení funkčních schopností v jednotlivých životních činnostech definovaných v Metodice podle upravené verze Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví. Soudní znalec z oboru zdravotnictví, odvětví stanovení nemateriální újmy na zdraví (s účinností od 1. 1. 2021 odvětví hodnocení míry bolesti a funkčních schopností při újmách na zdraví) podle pravidel Metodiky stanoví stupeň (procento) omezení v obvyklém způsobu života a společenského zapojení v důsledku trvalého poškození žalobcova zdraví. Soud pak podle závěru znalce o celkovém procentu omezení žalobce stanoví příslušnou základní částku finanční náhrady za využití výchozí rámcové částky (400násobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející roku, v němž se ustálil zdravotní stav poškozeného, při plném 100% vyřazení ze všech činností) a výslednou náhradu určí (eventuálně s přihlédnutím k doporučení znalce) po vlastní úvaze o nutnosti či vhodnosti případné úpravy (tzv. modifikace) základní částky (podrobněji viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2021, sp. zn. 25 Cdo 1361/2021, č. [90/2022](#) Sb. rozh. obč.). Zákon vyžaduje odůvodněnou úvahu soudu o přiměřenosti náhrady podle principů slušnosti, proto je mechanické převzetí závěrů znalce o částce náhrady nesprávným použitím Metodiky soudem a vede k nesprávné aplikaci § 2958 o. z. (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2021, sp. zn. 25 Cdo 2843/2020; ke způsobu stanovování náhrady v adhezním řízení též dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 190/2017, č. [39/2018](#) Sb. rozh. tr., a ze dne 25. 1. 2017, sp. zn. 6 Tdo 1791/2016, publikované v časopise Trestněprávní revue č. 2/2018).

13. Ke třetí dovolací otázce je třeba předeslat, že účastníci se již v řízení před soudem prvního stupně shodli na tom, že míra obtíží 30,32 % zjištěná soudním znalcem, je adekvátním vyjádřením povahy a rozsahu trvalých zdravotních následků žalobce a že za použití Metodiky je tomu odpovídajícím finančním východiskem částka 4 751 197 Kč již zaplacená žalovanou na pojistném

plnění, a to i s 10% zvýšením, jak je doporučil znalec s přihlédnutím k věku žalobce. Předmětem dovolacího přezkumu je tak vzhledem k tzv. kvalitativní vázanosti dovolacího soudu rozsahem uplatněných dovolacích důvodů (§ 242 odst. 3 věty první o. s. ř.) pouze právní posouzení otázky dalšího zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění úvahou soudu podle § 2958 o. z.

14. Odvolací soud vyšel ze závěrů a doporučení znalce a vlastní úvahou dospěl k závěru o nutnosti další modifikace náhrady s ohledem na konkrétní poměry žalobce a jeho vnímání zhoršeného zdravotního stavu. To promítl do dalšího zvýšení o 40 % základní náhrady, což odůvodnil zejména okolnostmi, které nejtěživěji zasáhly do rodinného života žalobce. Je otcem tří malých dětí, jeho zdravotní stav mu téměř znemožňuje s nimi vykonávat jakoukoli fyzickou aktivitu, je tedy zřejmé, že tuto újmu pocituje nejúkorňěji, neboť děti jsou v období od raného věku do dospívání fyzicky neaktivnější a při tom přirozeně závislé na primárně pečující osobě, tj. rodiči. Nesporným byl i zásah do intimního života, kdy snížená potence a omezení sexuálních funkcí bezpochyby představuje významně negativní dopad do života muže v produktivním věku a partnerském svazku. Odvolací soud neopomenul zmínit ani problémy ve společenském styku zakládané inkontinencí a bočním vývodem. Vedle toho odvolací soud zdůraznil, že podstatná většina všech žalobcových životních aktivit byla založena na pohybové, fyzické, manuální, nikoli intelektuální činnosti. Žalobce před úrazem pracoval jako profesionální řidič, ve volném čase se věnoval turistice, posilování, práci na chalupě, péči o malé děti. I když zapojení do hodnocených činností nebylo na špičkové úrovni, opodstatňuje jejich široký rozsah i význam pro žalobce, aby byla náhrada podstatněji zvýšena. Z toho je zřejmé, že to byla vlastní úvaha odvolacího soudu, zohledňující především okolnost, že žalobce je významně omezen či dokonce zcela vyřazen z většiny činností pro tento jeho životní styl rozhodujících, a ta se přiměřeně promítla do výsledné výše náhrady za ztížení společenského uplatnění. Jestliže tedy odvolací soud (i soud prvního stupně) základní náhradu vypočtenou podle znaleckého posudku MUDr. Bešty modifikoval pro shora uvedené okolnosti, a to v souhrnu na výsledných dalších 50 %, tj. na celkovou částku přesahující 6,4 milionů korun, nelze jeho postup považovat za nepřiměřený a neopodstatněný. Nedůvodná je tak i dovolací námitka (první otázka) nedostatečného odůvodnění kritérií pro zvýšení náhrady a odchýlení se od pravidel stanovených Metodikou.

15. Dovolatelce lze přisvědčit, že převažující soudní praxe obvykle při tzv. modifikaci vychází z procentních pásem zhruba od 0 do 35 % u každého z modifikačních kritérií [a) věk poškozeného, b) intenzita dosavadního zapojení a c) jiné okolnosti, zejména uvedené v § 2957 o. z.] a že rozhodnutí odvolacího soudu v nyní posuzované věci není dostatečně pregnantní při zdůvodnění, jakou přesnou procentní sazbu přiřazuje k jednotlivým aspektům, které bral v úvahu při zvýšení náhrady. Nicméně ve výsledku bylo respektováno doporučení Metodiky, že výsledná úprava nemá být založena na vícenásobcích, neboť odvolací soud svou úvahou zdaleka nepřekročil dvojnásobek základní náhrady, který je považován za určitou hranici při maximálním naplnění všech modifikačních kritérií, tedy i v tomto směru postupoval v souladu s ustálenou soudní judikaturou.

16. Ustálená judikatura k nemajetkové újmě na zdraví již dříve dovodila, že rozhodující pro posouzení přiměřenosti odčinění újmy není matematický postup, jímž soud ke stanovení náhrady dospěl, nýbrž reálná hodnota peněžní částky, jíž mají být kompenzovány imateriální újmy, respektive opatřeny náhradní požitky za ty, o které poškozený v důsledku poškození zdraví přišel, a při určení náhrady je podstatné pouze to, zda finální částka odškodnění je s ohledem na následky poškození zdraví přiměřená, a to zejména se zřetelem k významu zdraví v hierarchii obecně uznávaných hodnot, k potřebě naplnění satisfakční i preventivní funkce náhrady a k požadavku srovnatelnosti s výší náhrad jiných nemateriálních újem přiznávaných soudy (srov. např. rozsudky ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. 25 Cdo 968/2008, nebo ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2258/2008). Jestliže byly tyto závěry vysloveny v kontextu určování náhrad nemajetkových újem na zdraví podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, tedy při využití podzákoného předpisu stanovícího dosti exaktní pravidla pro určení výše náhrady, tím spíš se uplatní za účinnosti

právní úpravy účinné od 1. 1. 2014, která limitující předpis zrušila a uložila soudu, aby výši náhrady podle § 2958 o. z. určil vlastní úvahou opřenu o požadavek plného odčinění nemajetkové újmy, resp. podle zásad slušnosti.

17. V nyní projednávané věci je pak výsledná částka v absolutní hodnotě srovnatelná i s některými z dosud mála soudně rozhodnutých případů. Nabízí se srovnání především s případem řešeným rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2024, sp. zn. 25 Cdo 3061/2023, kde soudy dospěly (kromě zohlednění výjimečného průběhu škodní události) k obdobně vysokému modifikačnímu zvýšení náhrady u poškozeného, který byl oproti žalobci omezen přibližně z poloviny (kolem 15 % celkové škály funkčních schopností), avšak byl taktéž výrazně dotčen v šíři aktivit s významným akcentem na rukodělnou činnost, což vedlo k odškodnění téměř 3 000 000 Kč; k ustálení zdravotního stavu však došlo o dva roky dříve. Při takovém porovnávání je třeba neopomenout postupně se zvyšující výchozí rámcovou částku, jež je odvozena od statistického údaje zmíněného shora v odstavci 12. I toto srovnání vede dovolací soud k závěru, že úvaha vyjádřená odvolacím soudem v odůvodnění napadeného rozhodnutí není zjevně nepřiměřená.

18. Ke druhé dovolací otázce zbývá uvést, že je čistě hypotetická a postrádá pro nyní projednávanou věc relevanci proto, že odvolací soud se s námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku soudu prvního stupně ve svém odůvodnění podrobně vypořádal a dospěl k závěru, že přezkoumatelný je. Navíc tvrzené nedostatky odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně zjevně nebyly na újmu uplatnění práv dovolatelky, a nenaplnují tak pojem nepřezkoumatelnosti, jak je vymezen judikaturou dovolacího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, č. [100/2013](#) Sb. rozh. obč.).

19. Ze všech těchto důvodů je správný potvrzující výrok rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, týkající se povinnosti žalované zaplatit 1 752 239,75 s příslušenstvím, a protože nebyly zjištěny vady uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., ani jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalované podle § 243d písm. a) o. s. ř. v tomto rozsahu zamítl.

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)